

Шестериков П. С. Постановка библиотечного дела в университетских и некоторых других библиотеках России. — Одесса, 1915. — 261 с.

* * *

До 185-річчя Наукової бібліотеки ОНУ вийде друком «Історія Наукової бібліотеки Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова», до якої увійдуть два списки літератури:

1-й — з історії бібліотеки (понад 150 поз.);
2-й — публікації співробітників, які працювали і працюють в НБ ОНУ (понад 100 поз.).

Марина Подрезова,
директор Наукової бібліотеки Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова

© М. О. Подрезова, 2002

Центральній науковій сільськогосподарській бібліотеці Української академії аграрних наук — 80 років

ЦНСГБ УААН — головна національна книгозбірня сільськогосподарської та лісогосподарської літератури, провідний галузевий депозитарій, комплексний науковий бібліотечно-бібліографічний та інформаційний центр — була заснована у 1921 р. у м. Харкові як служба книгозбірня Народного комісаріату земельних справ України. На той час її фонд становив 1007 видань. Сьогодні колекція бібліотеки налічує близько 1 млн назв книг, газет і журналів, а також видань на DVD та CD-ROM 25 мовами народів світу, якою щорічно користується понад 20 тис. читачів.

Бібліотека постійно здійснює обмін документами з численними зарубіжними спеціалізованими книгозбірнями та органами інформації, зокрема, з бібліотеками країн СНД, Національною аграрною бібліотекою США, бібліотекою університету штату Айова тощо. Щорічні надходження — близько 10—13 тис. примірників літератури.

Особливою гордістю Бібліотеки є рідкісні видання: праці видатних російських та українських вчених В. Докучаєва, М. Вавилова, О. Чайнова, П. Костичева, В. Вільямса, М. Кулешова, М. Іванова, В. Ремесла та багатьох інших. Значну цінність для науки мають видання середини XIX ст. сільськогосподарської тематики, праці агрономічних товариств, дослідних установ, звіти земських управ Росії й України, щорічники департаменту сільського господарства США, доповіді Французької академії сільськогосподарських наук, енциклопедії садівництва (США), виробництва цукрових буряків (Німеччина) тощо.

Історія бібліотеки тісно пов'язана з розвитком аграрної науки, освіти та сільськогосподарського виробництва. Основним напрямом її діяльності було і залишається бібліотечно-бібліографічне та інформаційне обслуговуван-

ня науково-дослідних установ та фахівців сільського господарства.

У роки Великої Вітчизняної війни ЦНСГБ не була евакуйована з м. Харкова, тому за час окупації понад 10 тис. цінних видань було втрачено, знищено значну частину бібліотечного обладнання. Лише завдяки самовідданості окремих бібліотекарів вдалось врятувати основні її фонди. У 1944 р. роботу ЦНСГБ було відновлено: почали працювати основні її підрозділи, видаватися реферативно-бібліографічні збірники, засновані ще в довоєнний час. Великого значення у повоєнні роки надавалось комплектуванню Бібліотеки. У 50-х роках ЦНСГБ одержувала обов'язковий безоплатний примірник усіх сільськогосподарських видань, які видавались в Україні. У 50—60-х роках значну увагу працівники бібліотеки приділяли підготовці актуальних рекомендаційних, ретроспективних бібліографічних покажчиків для аграрної науки і виробництва.

1970 р. Бібліотеку було підпорядковано Південному відділенню ВАСГНІЛ, і вона стає науково-методичним центром для 200 бібліотек сільськогосподарських науково-дослідних інститутів, дослідних станцій, вищих навчальних закладів і технікумів України і Молдавії.

Якісно новий етап діяльності ЦНСГБ почався з її переїздом у 1971 р. з Харкова до Києва. У 1971 р. за значні досягнення в інформаційно-бібліографічному забезпеченні вчених і спеціалістів сільського господарства, пропаганді сільськогосподарських знань і передового досвіду та з нагоди 50-річного ювілею Бібліотека була відзначена Почесною Грамотою Президії Верховної Ради України.

У цей період остаточно формуються основні напрями бібліотечно-бібліографічної, інформаційної, масової, науково-методичної та науково-дослідної роботи, зміцнюється міжбібліо-

течна кооперація і координація. Багато уваги приділяється підготовці поточних і тематичних бібліографічних покажчиків: «Генетика, селекція і насінництво сільськогосподарських культур», «Нові сільськогосподарські книги», «Племінна справа у тваринництві», «Підвищення родючості ґрунтів», «Якість сільськогосподарської продукції і шляхи її підвищення» тощо.

Останнім часом ЦНСГБ УААН значно розширила тематику науково-бібліографічних видань. Видано більше 30 поточних та ретроспективних науково-допоміжних бібліографічних покажчиків, розрахованих на керівників галузі, науковців та фахівців сільськогосподарського виробництва, істориків аграрної науки. Серед них: «Масличные культуры: 1980—1989 гг.», «Вирощування олійних культур в Україні» (1889—1979 рр.), «Проблеми і перспективи розвитку українського села», «Наукові праці Іванівської дослідно-селекційної станції» (1901—1997 рр.), «Періодичні видання з агрономії в Україні. 1918—1940» та інші.

Видані також біобібліографічні покажчики, присвячені відомим ученим: Ф. Ф. Ейснеру, В. І. Глазку, М. М. Кулешову, М. А. Кравченку, О. А. Янаті, О. П. Довгополій, І. К. Котку та ін. У серії «Академіки Української академії аграрних наук» (започаткована 1998 р.) опубліковані покажчики, що відображають життя і творчий шлях провідних українських вчених — М. В. Зубця, В. П. Ситника, В. П. Бурката, П. І. Коваленка, М. П. Лісового, І. І. Мартиненка, В. Ф. Пересипкіна, В. В. Юрчишина, О. О. Созінова, П. М. Василенка, В. Ф. Сайка. У заснованій 2001 р. історико-бібліографічній серії «Аграрна наука України в особах, документах, бібліографії» вже вийшли три видання: біобібліографічні покажчики, присвячені професорам П. В. Будріну та Д. Ф. Лихварю і монографія «Коноплярство в Україні: історичні аспекти розвитку».

З 1998 р. ЦНСГБ УААН — науково-дослідна установа, у 2001 р. набула статусу науково-дослідного інституту першої категорії. Сьогодні у бібліотеці працює понад 100 фахівців, серед яких 4 доктори і 10 кандидатів наук, 30 наукових співробітників. При ЦНСГБ УААН відкрито аспірантуру, де готують дисертації зі спеціальності «Історія науки і техніки» 34 аспіранти і пошукачі на здобуття наукового ступеня кандидата і 6 пошукачів наукового ступеня доктора наук. Протягом останнього року захищено 4 дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук.

Як науковий центр бібліотека щорічно видає по 4 випуски реферативного журналу «Агропромисловий комплекс України» та «Бюлетеня ЦНСГБ УААН»; біобібліографічні серії «Ака-

деміки Української академії аграрних наук» та «Видатні вчені аграрії»; історико-бібліографічну серію «Аграрна наука України в особах, документах, бібліографії»; тематичні бібліографічні покажчики. Всього за роки існування бібліотеки видано понад 100 науково-допоміжних бібліографічних покажчиків та близько 600 науково-методичних матеріалів, монографій, статей та інших наукових публікацій.

Постановою Президії УААН від 26 квітня 2001 року «Про виконання Указу Президента про невідкладні заходи щодо розвитку бібліотек України» визначено два пріоритетних напрями подальшого розвитку ЦНСГБ УААН:

- ✓ створення на її базі спочатку **електронного зведеного каталогу** сільськогосподарських бібліотек України, а в подальшому і національної сільськогосподарської віртуальної (цифрової) бібліотеки;
- ✓ організація **Центру історії аграрної науки**, з метою проведення низки комплексних галузевих досліджень, зокрема, з проблеми «Започаткування, становлення та розвиток сільськогосподарської дослідної справи в Україні».

ЦНСГБ УААН — науково-методичний центр для 273 бібліотечних закладів сільськогосподарського профілю України, серед яких бібліотеки 73 НДІ, 65 науково-дослідних станцій, 20 ВНЗ, 115 середніх спеціальних навчальних закладів. Загалом це — 20-мільйонний фонд, що обслуговує понад 500 тис. читачів.

ЦНСГБ УААН та сільськогосподарські бібліотеки України — активні помічники держави у становленні мережі дорадчих служб (Мінагрополітики України) та регіональних центрів наукового забезпечення АПВ (УААН). Інформаційно-консультаційним службам надається методична і практична допомога у формуванні довідково-інформаційних фондів, організації обслуговування фермерів, підвищенні кваліфікації бібліотечних та інформаційних працівників.

З метою надання сучасного інформаційного сервісу своїм користувачам у ЦНСГБ УААН створюються:

- «Національна база даних з історії наукових установ, організацій Української академії аграрних наук»;
- база даних «Електронний каталог Центральної наукової сільськогосподарської бібліотеки УААН».

*Віктор Вергунов,
канд. с.-г. наук, професор,
директор ЦНСГБ УААН*

© В. А. Вергунов, 2002